

A Doktori Tanács Eljárási Szabályzata és Ügyrendje II. melléklete

Ü G Y R E N D

AZ MTA II. FILOZÓFIAI ÉS TÖRTÉNETTUDOMÁNYOK
OSZTÁLYÁNAK AZ MTA DOKTORA TUDOMÁNYOS CÍM
MEGSZERZÉSÉÉRT INDÍTOTT ELJÁRÁSBAN VALÓ
KÖZREMŰKÖDÉSÉRŐL

Ezt az ügyrendet az MTA-ról szóló 1994. évi XL. törvénnyel, az MTA Alapszabályával és az MTA Doktori Szabályzattal (11/2009.(V.5.) együtt kell alkalmazni.

Eljárási szabályok

1. §

A doktori ügyekben eljáró testületek és személyek

(D.Sz. 9., 16., 17. §)

(1) Az MTA Doktora tudományos cím megszerzéséért indított eljárásban (a továbbiakban: doktori eljárás) testületként jár el az MTA Filozófiai és Történettudományok Osztálya (a továbbiakban: osztály) és az osztály tudományos bizottságai (a továbbiakban: bizottság), amelyek a következők:

1. Történettudományi Bizottság
2. Ókortörténeti Bizottság
3. Régészettudományi Bizottság
4. Művészettörténeti Bizottság
5. Filozófiai Bizottság
6. Pszichológiai Bizottság
7. Pedagógiai Bizottság
8. Tudomány- és technikatörténeti Bizottság

(2) A doktori eljárásban a jelen ügyrendben külön meghatározott esetekben saját hatáskörében jár el az osztály elnöke, a bizottság elnöke és az előterjesztő.

(3) A doktori eljárásban a szervezési és végrehajtási feladatokat az osztály tudományos titkára - a Doktori Tanács Titkárságával együttműködve - látja el.

2. §

Az eljárás megindulása

(D.Sz. 25., 31. §)

(1) Az osztály doktori ügyben az MTA Doktori Tanácsa (a továbbiakban: Doktori Tanács) elnökének az osztály elnökéhez címzett megkeresésére jár el. A megkereséshez a kérelmező által benyújtott valamennyi iratot (a továbbiakban: iratok) a Doktori Tanács Titkársága küldi meg az osztálynak és egyidőben biztosítja a kérelmezőnek elektronikus úton beküldött adataihoz való hozzáférhetőséget.

3. §

Illetékesség

(D.Sz. 31. §)

(1) Az osztály elnöke a Doktori Tanács elnökének megkeresését - annak beérkezésétől számított 15 napon belül - megvizsgálja abból a szempontból, hogy az eljárás lefolytatására az osztály tudományszak szerint illetékes-e.

(2) Az illetékesség vizsgálata során a Doktori Szabályzat rendelkezéseit (31-34. §) kell alkalmazni.

(3) Ha az osztály elnöke az eljárásra az osztály illetékességét megállapítja, kijelöli az ügy előkészítésére illetékes bizottságot, és az iratokat a bizottság elnökének megküldi.

4. §

(1) A bizottság nevében elnöke nyilatkozhat a bizottság illetékességéről: az iratok kézhezvételétől számított 15 napon belül állapíthatja meg illetékességét vagy illetéktelenségét. E határidő elteltével - ha a bizottság elnöke nyilatkozatot nem tesz - az eljárás lefolytatásának előkészítésére a bizottságot illetékesnek kell tekinteni. Ha a bizottság illetékességének hiányát állapítja meg, állásfoglalását érdemi indokolással tartozik ellátni.

(2) Ha a kijelölt bizottság illetéktelenségét állapítja meg, a Doktori Szabályzat rendelkezései (32. § (2) bek.) szerint kell eljárni, 15 napos határidővel.

5. §

A Tudományos Bizottság feladatai

(D.sz. 17., 35. §)

A bizottság az osztály elnökének kijelölése alapján jár el. A bizottság a doktori kérelemben foglaltak vizsgálatát az iratok hozzá érkezésétől (3. § (3) bek.) számított

60 napon belül tartozik lefolytatni, érdemi állásfoglalását javaslatba foglalni, és azt az osztállyal írásban közölni.

6. §

A tudományos Bizottság eljárása

(D.Sz. 2, 17, 19-21., 35. §)

(1) A bizottság elnöke az iratokat - előterjesztés elkészítése érdekében - a bizottság szakmailag illetékes két tagjának (*előterjesztők*) adja át azzal, hogy előterjesztésüket a kérelmező tudományos munkásságáról, a rövid értekezés benyújtása esetén, e mű alapján lefolytatható eljárás lehetőségéről (DSZ 25/A (4) bek.) és a lehetséges hivatalos bírálókról, valamint a bíráló bizottságról egymástól függetlenül, írásban nyújtsák be a bizottságnak. Indokolt esetben egyik előterjesztőnek olyan szakember is felkérhető, aki nem tagja a bizottságnak.

(2) A bizottság elnöke felkéri az előterjesztőket, hogy a kérelmező által benyújtott dokumentumokban (a pályázó által beadott Közleményjegyzék és a Hivatkozási Jegyzék, továbbá a „Tudományos munkásság összefoglalása”, a „Publikációs Adatlap” és a „Tudományos közéleti adatlap”) szereplő adatokat tételesen értékeljék az alábbi szempontok alapján:

- a) A Publikációs Adatlap számadatai megegyeznek-e a Közleményjegyzék és a Hivatkozási Jegyzék adataival („igen-nem”) – ha nem, mutassanak rá, hogy melyik tétel nem azonos az MTMT által nyilvántartott adatokkal,
- b) nyilvánítsanak véleményt a pályázó rövid („egyoldalas”) összefoglaló ismertetése alapján a pályázat tudományos értékének súlyáról (max. 10 sor) és adjanak számszerű, 1-5 fokozatú értékelést is (5 a legmagasabb),
- c) nyilvánítsanak véleményt, hogy a pályázó által megadott 3 *legjobb* tudományos eredményét milyen szintűnek ítélik, adjanak számszerű (1-5) értékelést,
- d) nyilatkozzanak, hogy a habitus-vizsgálathoz kért adatok (Publikációs Adatlap) értékelhetők-e, hiányosak-e, vagy nem bizonyítottak, illetve félreérthetők.(A habitus-vizsgálathoz kért valamennyi információnál a nemleges válasz is kötelező.) Véleményezzék az Adatlapnak mind a 10 pontját. Ezekon kívül összességében értékeljék a kérelmező szakmai/tudományos aktivitását és a kutatói utánpótlásban való szerepét. Mindkét szempontot kiemelkedő - átlagos vagy gyenge minősítéssel értékeljék.
- f) Az előterjesztők ismertessék a kérelmező tudományometriai adatait, nyilatkozzanak arról, hogy a Publikációs Adatlapon feltüntetett adatok alapján a pályázó tudománymérési értékei megfelelnek-e a követelményeknek? Ha igen, értékeljék a publikációs aktivitást (*nemzetközi szinten kiemelkedő – hazai szinten kiemelkedő - közepes – gyenge*).

g) Értékeljék a pályázó tudományos munkájának *idézetttségét* (*nemzetközi szinten kiemelkedő – hazai szinten kiemelkedő - közepes – gyenge*).

h) Az előterjesztők nyilatkozzanak arról (*igen-nem*, maximum 1 mondat indoklás), hogy a pályázó megfelel-e az egyes tudományterületek speciális követelménynek

(3) Az előterjesztőnek 30 napot kell határidőként biztosítani előterjesztése elkészítéséhez.

(4) A bizottság valamennyi tagjának legalább 8 nappal az ülés előtt írásos formában meg kell küldeni a kérelmező tudományos előéletéről készült rövid összefoglalót, és biztosítani kell a kérelmező által elektronikusan benyújtott anyaghoz való hozzáférhetőséget.

(5) A bizottság az előző bekezdésben említett előterjesztést érdemben tárgyalja, és különösen a következő kérdésekben foglal egymástól elkülönítve állást:

a) a kérelmezőnek tudományos munkássága alapján adományozható-e doktori cím (MTA-ról szóló 1994. évi XL. Törvény 8. §, MTA Alapszabály 24. § Doktori Szabályzat 1. § együttes alkalmazása),

b) a benyújtott doktori mű (Doktori Szabályzat 26. §) elbírálásra alkalmas-e,

c) ha kérelmező tudományos munkáját olyan jelentősnek ítéltető, mely feljogosítja a kérelmezőt, hogy rövid értekezést nyújtson be (Doktori Szabályzat 26. §, (5) bekezdés),

d) a hivatalos bírálók és a bíráló bizottság személyi összetételének megfelelő kialakítása.

Ennek során a bizottság a benyújtott értekezés érdemi részletes vizsgálatát mellőzi; az értekezés tartalmával annyiban foglalkozik, hogy az elbírálásra formailag alkalmas, vagy alkalmatlan, illetőleg rövid értekezés alapján az eljárás lefolytatható-e. Az a), b) és c) pontban foglaltak szerinti állásfoglalást indokolással kell ellátni.

(6) A bizottság a kérelmező meghallgatását rendelheti el (Doktori Szabályzat 35. pont (3) bek.), ha

- az előterjesztések tárgyalásakor azt szükségesnek tartja,

- az előterjesztések meghallgatása után szükségesnek látszik.

(7) A bizottság abban az esetben határozatképes, ha a szavazásból ki nem zárt tagjainak legalább fele az ülésen jelen van.

(8) A bizottság az előterjesztők előzetesen írásban benyújtott véleménye ismeretében tárgyalhatja az ügyet. Az ülésen legalább az egyik előterjesztőnek jelen kell lennie. Ha az előterjesztői vélemények ellentétesek egymással, csak valamennyi előterjesztő jelenlétében tárgyalható az ügy. A bizottság álláspontjának kialakítását

szolgáló ülésen a bizottság valamennyi tagja részt vesz, azonban csak a Doktori Szabályzat 17. §, (4) bekezdés megjelöltek szavaznak. A doktori habitusról és annak alapján a doktori mű bírálati eljárásáról 1-5 pont értékeléssel (5 a legmagasabb) titkosan történik a szavazás. A szavazás eredménye akkor pozitív, ha a pontok száma meghaladja a szavazásban résztvevők által adható legnagyobb öszpontszám 70%-át.

(9) A rövid értekezés alapján lefolytatható eljárás engedélyezéséről a bizottság titkosan, „igen-nem” szavazatokkal dönt, a tartózkodás nincs megengedve. Érvényes döntéshez a szavazásban résztvevők 50%-ot meghaladó egynemű szavazata szükséges.

(10) Amennyiben a tudománymérési, illetve a habitusvizsgálati eljáráshoz szükséges adatokat az előterjesztők hiányosnak találják, a bizottság elnöke javasolja a bizottságnak, hogy engedélyezze a kérelmezőnek a hiány pótlását, melyet a kérelmező 30 napon belül köteles megtenni. Amennyiben a hiánypótlás nem történt meg, a bizottság elnöke javasolja a doktori eljárásra való kérelem elutasítását (szavazásra teszi fel: „elfogadható” - „nem fogadható el” kérdésfeltevéssel). Az elutasító javaslat elfogadása esetén „Hiányos adatközlés miatt a bizottság a doktori eljárásra való kérelem elutasítását javasolja” szövegű döntés szülessen, és a pályázat ezzel a szöveggel kerüljön felterjesztésre az osztályhoz. Az eljárás folytatásáról vagy megszüntetéséről az osztály dönt.

(11) Amennyiben az előterjesztők úgy találják, hogy a kérelmező által benyújtott tudománymérési vagy a habitusvizsgálathoz benyújtott adatai nem bizonyítottak, vagy bizonyíthatóan nem felelnek meg a valóságnak, a bizottság elnöke szavazást rendel el: „elfogadható” - „nem fogadható el” kérdésfeltevéssel. A “nem elfogadható” javaslat elfogadása esetén „Valótlan adatközlés miatt a bizottság további tárgyalást nem tart szükségesnek, „a doktori eljárásra való kérelem elutasítását javasolja” szövegű döntéssel terjessze fel az eljárási kérelmet az osztályhoz. Az eljárás folytatásáról vagy megszüntetéséről az osztály dönt.

(12) Ügyrendi és eljárási kérdésekről, a hivatalos bírálókról, valamint a bíráló bizottság személyi összetételéről szóló javaslatról a bizottság nyílt szavazással (igen-nem) dönt. Ha a titkos szavazást kéri a bizottság egy tagja, azt el kell rendelni.

7. §

(1) A hivatalos bírálókról és a bíráló bizottság személyi összetételéről az eljárásra bocsáthatóság vizsgálata után állást kell foglalni akkor is, ha a bizottság alkalmatlannak tartja a kérelmezőt a doktori cím megszerzésére. Lehetőség szerint valamennyi hivatalos bíráló, és a bíráló bizottsági tisztségviselő és tag helyettesítésére tartalékot is ki kell jelölni.

(2) A bizottság állásfoglalásának azt a részét, amely a pályázó tudományos munkásságának értékeléséről, valamint a rövid értekezés alapján lefolytatható eljárásról szól (az 1. pont (1) bekezdés és a 26. § (5) bekezdésnek megfelelően), szakmai indoklással kell ellátni. Nem kell indokolni a hivatalos bírálók és a bíráló bizottság személyi összetételére vonatkozó javaslatot.

(3) A bizottság üléséről emlékeztetőt kell készíteni, amely azt tartalmazza, hogy mi volt a szavazásra feltett kérdés, a szavazást megelőző vitában milyen érvek hangzottak el, és mi volt a szavazás aránya, eredménye.

(4) A bizottság üléséről az emlékeztetőt a bizottság titkára készíti el. A bizottság állásfoglalását tartalmazó határozatot annak indoklásával együtt az emlékeztetőbe kell foglalni. A bizottság állásfoglalását - az erről szóló emlékeztetőt - az elnök és a titkár írja alá, s azt az ülést követő 15 napon belül, az előterjesztők írásos véleményével együtt az osztály elnökének kell megküldeni.

8. §

Az osztály eljárása

(D.Sz. 34. §)

(1) Az osztály a bizottság állásfoglalását - annak beérkezésétől számított 60 napon belül - ülésen tárgyalja. Az ügy előterjesztésére az osztály elnöke - ésszerű határidő megjelölésével – a testület szakma szerint illetékes tagját (a későbbiekben: referens) kéri fel.

(2) Ha a referens véleménye eltér a doktori bizottság állásfoglalásától, vagy annak kiegészítését tartja szükségesnek, előterjesztését írásba foglalja. A referens nyilatkozik arról, hogy a doktori bizottságok 2 előterjesztője elvégezte-e az Ügyrendben (6. § 2. bekezdés) meghatározott értékeléseket. Ha a referens egyetért a bizottság állásfoglalásával, és annak kiegészítését nem tartja szükségesnek, ezt feljegyzi a bizottság állásfoglalását tartalmazó iraton, a dátum feltüntetésével és azt aláírja.

(3) A referens írásba foglalt előterjesztését, illetőleg a bizottság állásfoglalására feljegyzett egyetértését (a továbbiakban ezek együtt: előterjesztés) az osztály elnökének nyújtja át.

(4) Az osztály elnöke megvizsgálja az előterjesztést abból a szempontból, hogy az tárgyalásra alkalmas-e.

a) Ha az osztály elnöke az előterjesztést tárgyalásra alkalmasnak tartja, azt a következő ülés napirendjére felveszi, és az osztály tudományos titkára közreműködésével gondoskodik arról, hogy az érdemi döntéshez szükséges nyomtatott anyagot (Doktori Szabályzat 29. § 6. bekezdés) beleértve a Magyar Tudományos Művek Tárában (a későbbiekben: MTMT) nyilvántartott közleményjegyzékét, a „Publikációs Adatlapot”, a “Tudományos Munkásság Összefoglalását” és a „Tudományos Közéleti Adatlapot” e-mailen, vagy írásban, valamint a kérelmező által elektronikus adataihoz való hozzáférést az osztály valamennyi tagja az ülés előtt legalább 8 nappal megkapja.

b) Ha az osztály elnöke az előterjesztést nem tartja tárgyalásra alkalmasnak, az előterjesztőt véleménye kiegészítésére hívhatja fel - megjelölve annak hiányosságát, továbbá a kérelem megítélésére további más előterjesztőt is felkérhet azzal, hogy

előterjesztését 30 napon belül készítse el. Az ügy tárgyalására akkor kerülhet sor, ha mindkét előterjesztést benyújtották; ilyen esetben az osztály a bizottság állásfoglalását az előterjesztések beérkezésétől számított 30 napon belül tárgyalja.

(5) Ha az ügyben két vagy több előterjesztés készült, ezek csak együttesen tárgyalhatók.

(6) Az osztály ülésére - tanácskozási joggal - a tudományos bizottság előterjesztőit és elnökét meg lehet hívni.

9. §

(D.Sz. 16. §)

(1) Az osztály ülésén a referens arról nyilatkozik, hogy írásbeli előterjesztését fenntartja-e.

(2) Ha a bizottságtól hiányos, vagy valótlan adatközlés miatt elmarasztaló, az eljárás megszüntetését javasoló nyilatkozat érkezett, az elnök szavazást kér az osztálytól, hogy

- a) tárgyalják-e az ülésen a javaslatot, vagy
- b) a következő ülésen tárgyalják (melyre meghívják a bizottság elnökét), vagy
- c) a következő ülésen tárgyalják, és arra meghívják a kérelmezőt.

A szavazás nyilvános, többségi szavazás.

(3) Ha a 2. pontban ismertetett szituáció nem áll fenn, a referens nyilatkozata után az osztály elnöke a vitát megnyitja. Először az osztály tagjainak kérdéseire válaszol a referens. Ezt követi az érdemi vélemény kifejtése a kérelmező tudományos munkásságáról. A megbeszélés addig tart, amíg érdemi hozzászóló már nincs.

(4) Az előterjesztés tárgyalását követően az osztály elnöke szavazást rendel el. A tudományos munkásság érdemi megítéléséről az osztály a Doktori Szabályzat 16. § (4) bekezdése szerinti akadémikusai és köztestületi tagjai „igen-nem” szavazatokkal döntenek, tartózkodás nem megengedett. Az érvényes döntéshez a jelenlevő szavazásra jogosultak 50 százalékot meghaladó egynemű szavazata szükséges.

(5) A rövid értekezés alapján lefolytatható eljárás engedélyezéséről annak megvitatása után, hogy a kérelmező tudományos munkáját olyan jelentősnek ítélték, mely feljogosítja a kérelmezőt, hogy rövid értekezést nyújtson be (Doktori Szabályzat 26. §, (5) bekezdés), „igen-nem” szavazatokkal kell dönteni. Rövid értekezés alapján akkor folytatható le az eljárás, ha a jelen lévő szavazásra jogosultak ötven százalékot meghaladó többsége e mellett dönt.

(6) Az előterjesztés tárgyalásáról nem kell jegyzőkönyvet felvenni; az állásfoglalást és annak érdemi indokait írásba kell foglalni. A szavazás után az állásfoglalás indokait az osztály elnöke szóban összefoglalja. Az állásfoglalás tartalmát és az indoklást - a megbeszélés során elhangzottak alapján - az osztály tudományos titkára foglalja írásba, s azt az osztály elnöke hagyja jóvá.

(7) Ha a szavazásban részt vett osztály-tag a szavazással kialakított állásfoglalással nem ért egyet, vagy ha az előző bekezdésben említett elnöki összefoglalóban foglaltakat lényegesen másképpen tartja megalapozottnak, az ülést követően 8 napon belül írásban külön véleményt nyújthat be. A különvéleményt az osztály állásfoglalását tartalmazó irathoz kell nyíltan csatolni.

10. §

A hivatalos bírálók és a bíráló bizottság kijelölése

(1) Hivatalos bírálónak a szakterület szerint illetékes legjobb szakemberek közül kell felkérni, a kizárás szabályainak (Doktori Szabályzat 20. §) figyelembevételével.

(2) Hivatalos bírálónak az osztály három, tartalék-bírálónak legalább két szakembert jelöl ki. Közülük legfeljebb egy lehet PhD fokozattal rendelkező. Ha az osztálynak kikötései vannak arról, hogy melyik hivatalos bíráló helyett melyik tartalék-bíráló járhat el, határozatában erről kifejezetten kell rendelkezni.

(3) Az osztály a doktori bizottság és a referens javaslatainak figyelembevételével jelöli ki a hivatalos bírálókat és a bíráló bizottság elnökét, titkárát és tagjait, valamennyit megfelelő tartalékkal. (Doktori Szabályzat, 19. §).

(4) A referens a bizottság javaslatától eltérhet: ha más javasol e feladat ellátására, azt az osztály ülésén szóban indokolni tartozik.

(5) Az osztály a hivatalos bírálók személyéről, a bíráló bizottság személyi összetételéről nyílt szavazással és "igen-nem" szavazatokkal, egyszerű többséggel dönt. Döntését nem kell indokolni.

11. §

(1) Az osztály elnöke egyetlen iratba foglalva küldi meg a Doktori Tanács elnökének az osztály állásfoglalását arról, hogy (1) a kérelmező tudományos munkássága alapján alkalmas-e a doktori cím megszerzésére (mellékelve a szavazás eredményét), (2) ha ilyen kérelem van, döntését arról, hogy az eljárás rövid értekezés alapján lefolytatható-e (a szavazás eredményének mellékletével), (3) a benyújtott munkának kik a hivatalos bírálói, és (4) a bíráló bizottság kikből áll, tartalékokkal együtt. Megküldi továbbá a doktori bizottságnak a kérelmező habitusvizsgálati eljárásának jegyzőkönyvét a szavazás részletes eredményével, valamint a 2 előterjesztő írásos véleményét.

(2) A Doktori Tanács elnöke tájékoztatja az osztály elnökét arról, hogy az eljárás engedélyezéséről és a vitára bocsátásról a Doktori Tanács milyen döntést hozott.

12. §

Eljárás a nyilvános vita után

(D.Sz 45-46. §)

(1) A nyilvános vita után - három napon belül - a bíráló bizottság elnöke a bíráló bizottság írásba foglalt és indoklással ellátott állásfoglalását az MTA Doktori Tanácsa Titkárságának nyújtja be, amely azt nyolc napon belül megküldi az osztálynak.

(2) A bíráló bizottság állásfoglalását az osztály tárgyalja. Az ülésen előterjesztő a bíráló bizottság elnöke, akadályoztatása esetén a bizottság általa felkért tagja. Az ülésen nem tárgyalható az ügy abban az esetben, ha azon az osztály szakma szerint illetékes, kijelölt előterjesztője nincs jelen.

(3) Az előterjesztés megvitatása után az osztály akadémikusai és köztestületi tagjai a Doktori Szabályzat 16. § (4) bekezdése szerinti "igen-nem" szavazatokkal döntenek, tartózkodás nem megengedett. Az érvényes döntéshez a jelenlevő szavazásra jogosultak 50 százalékot meghaladó egynemű szavazata szükséges.

(4) Az előző bekezdésben megjelölt eljárásról jegyzőkönyvet csak abban az esetben kell készíteni, ha a bíráló bizottság és az osztály állásfoglalása érdemben eltér egymástól; ebben az esetben az osztály állásfoglalását indoklással kell ellátni.

13. §

(1) Az eljárás során készült állásfoglalásokat a kérelmező megtekintheti.

(2) Az osztály doktori ügyeket július és augusztus hónapban nem tárgyal: az elintézési határidőt ennek megfelelően kell számítani.

Az érdemi vizsgálat elvei

14. §

(1) A kérelmező munkássága formai és tartalmi ismertető jegyek alapján ítéltető meg.

(2) A formai követelmények a kérelmezőnek a tudományos életben való részvételét, jelenlétét igazolják, rendszerint számszerűsíthető adatokkal.

(3) A tartalmi követelmények a kérelmezőnek a felkészültségét és a tudományterületre gyakorolt hatását, munkássága eredményességét – a személyéhez egyértelműen köthető tudományos eredményeket – igazolják tudománymérési adatokkal.

15. §

A Filozófiai és Történettudományok Osztály és az egyes tudományos bizottságok formai és tartalmi követelményeit az ügyrend. mellékletei tartalmazzák. „*A kérelmező által benyújtandó dokumentumok*” tartalmazza az adatlapokat, amelyeken a pályázónak a bírálathoz szükséges tényszerű információkat önmagáról közölnie kell.

ZÁRADÉK

Az ügyrendet a Filozófiai és Történettudományok Osztálya 2009. október 29-ei ülésén fogadta el.

A Doktori Tanács az ügyrendet a 2009. november 20-ai ülésén jóváhagyásra javasolta.